

El Marc Unitari de la Comunitat Educativa (MUCE) té com a objectiu defensar una educació pública, inclusiva, gratuïta, universal, catalana, de qualitat, integral, laica, coeducativa, democràtica i participativa, compensadora de desigualtats, enfocada a la igualtat d'oportunitats i adequadament finançada.

Les entitats i organitzacions del MUCE volem aportar les nostres valoracions sobre el Projecte de "Decret de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu".

D'entrada manifestem la nostra crítica i absoluta discrepància amb el mètode de treball seguit pel Departament per elaborar el projecte de decret, amb tant poca transparència, manca de diàleg i participació de les organitzacions de la comunitat educativa que representem. Aquesta no és la manera per avançar des de la coresponsabilitat cap al repte comú de millorar la qualitat de l'educació.

La inclusió i la cohesió social són dos principis generals en els quals s'ha de sustentar el sistema educatiu. L'educació inclusiva és un pilar fonamental per promoure la l'equitat i atendre la diversitat de totes les persones en tots els àmbits de la vida, des de la infància fins a la vellesa.

L'Administració ha de garantir que els centres educatius disposin dels recursos necessaris: curriculars, tecnològics, metodològics, organitzatius i de personal, per atendre adequadament tot l'alumnat. Ha de preveure una disminució de les ràtios i ha de donar orientacions sobre els procediments i instruments per a l'atenció educativa de qualitat de tot l'alumnat.

El projecte de decret d'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu -que modifica el decret 299/97- hauria de reflectir en tots els seus apartats que, d'acord amb el principi d'escola inclusiva, les mesures adoptades condueixen inexorablement a un sistema educatiu inclusiu que no només integra físicament els alumnes amb dificultats, sinó que els escolaritza, els educa, d'acord amb les seves necessitats i particularitats. Sense per això deixar de ser també exigent amb tots ells, d'acord amb les seves capacitats, dins d'un esperit cooperatiu i no competitiu.

Entenem que l'atenció educativa a l'alumnat comprèn el conjunt de mesures i suports destinats a tot l'alumnat, amb la finalitat d'afavorir el seu desenvolupament personal i social, per avançar en l'assoliment de les competències de cada etapa educativa i al llarg de tota la vida.

Des d'aquest punt de vista només existeix un tipus d'alumne/a, aquell/a que té dret a una oportunitat real de desenvolupament, progrés i aprenentatge sigui quina sigui la naturalesa o l'origen de la seva diversitat. Varia, en tot cas, la quantitat i la qualitat dels instruments i accions de què disposem per a fer-ho possible, i en conseqüència, la capacitat de fer efectiu aquest dret. El que resulta veritablement important és identificar, en cada moment, els factors de risc del sistema que suposen veritables barreres a la capacitació i realització de les persones com a tals i disposar dels recursos i suports que, amb caràcter temporal o més estable, els puguin remoure, defugint fites estandarditzades.

Les organitzacions representades al MUCE remarquem la incongruència del projecte de decret al legitimar l'etiquetatge dels alumnes que tenen necessitats educatives específiques en base a una necessitat de classificació que respon més a un model exclouent que permet obviar les necessitats educatives que no encaixin amb l'estadística prevista. En aquest sentit el dictamen psicopedagògic de l'EAP ha de servir per identificar i valorar les necessitats de suport a l'escola, per a cada alumne, segons la seves particularitats i en conseqüència fer les propostes necessàries per a que l'alumnat sigui atès amb totes les garanties d'èxit en el seu procés d'aprenentatge.

Tanmateix considerem fonamental que la implantació de les mesures que aquest decret preveu vingui també acompanyada de la formació suficient per promoure un canvi cultural en tots els agents de la comunitat educativa, incloses les diferents administracions públiques que han d'estar compromeses per aconseguir l'èxit educatiu de tots i cadascun dels alumnes.

En una escola inclusiva els professionals han de ser capaços d'atendre a tots els infants i joves, sigui quina sigui la seva característica personal. Això implica no només tenir coneixements pedagògics i didàctics específics, sobretot implica tenir estratègies personals per resoldre tot tipus de situacions i per arribar a aquest grau de competència cal fer una planificació formativa a llarg termini, no a cinc anys vista. El canvi de paradigma que tots reclamem és una carrera de fons en la qual hi ha obstacles que cal anar salvant, si volem anar de pressa podem córrer el perill de fer canvis epidèmics i això no s'ha de permetre.

Volem denunciar la utilització interessada que ha fet el Departament d'Ensenyament del dictamen 3/2017 del Consell Escolar de Catalunya que suposa una seriosa crítica al projecte de decret presentat i no l'aval incondicional al text.

En aquests moments a Catalunya hi ha uns 18.000 alumnes amb NEE, amb un ventall de necessitats pedagògiques molt variades atès que aquest univers el formen infants i joves amb discapacitat intel·lectual, motriu, sensorial, amb malalties mentals o pluridiscapacitats. D'aquests 18.000 aproximadament 7.000 (39%) estan escolaritzats en 105 centres d'educació especial, i els restants 11.000 (61%) es reparteixen per tota la xarxa de centres ordinaris, la majoria centres públics. De la situació d'aquests 11.000 poca cosa se'n sap. Sovint la seva "inclusió" és més aparent que real, ja que recursos que van ser concebuts per facilitar el procés d'integració a l'aula ordinària, en alguns o molts casos s'han acabat convertint en comunitats tancades, amb poca participació ordinària dins de l'àmbit escolar.

Acció Interdepartamental

Aquest projecte de decret no preveu la creació d'algun Pla o Programa Interdepartamental que permeti al Govern exercir una acció coordinada en la matèria. Cal apostar no solament per un sistema inclusiu sinó per una societat inclusiva. Aquestes eines són absolutament necessàries i han de formar part d'una política educativa per una societat més justa i equitativa i que contempli la cohesió social i garanteixi el dret a la educació.

En matèria d'inclusivitat són varis els departaments que tenen competències sobre aspectes que caldria coordinar: Salut, Treball, Afers Socials i Família, Ensenyament, Justícia, etc. Les seves actuacions en aquesta matèria no poden quedar aïllades, sinó que han de ser compartides i coordinades per aconseguir aquests objectius. A la vegada, aquesta coordinació ens ha de permetre disposar de forma més eficient des recursos que el decret necessita per al seu desenvolupament.

Sorprèn també que tampoc es reguli una coordinació interadministrativa: no es preveu la col·laboració i coordinació amb els serveis educatius, sanitaris i socials locals i territorials fet que permetria accions més sistèmiques i efectives.

A més cal preveure millores pressupostàries i de prestacions per aquestes unitats.

Formació dels docents i professionals dels centres educatius.

Generalitzar l'educació inclusiva a tot el sistema representa un canvi de paradigma global molt important i es considera que l'èxit de la seva implantació dependrà en bona mesura de la formació específica que es planifiqui per a totes les persones professionals dels centres ordinaris i les llars d'infants. Com hem dit, estem davant d'un canvi cultural i en aquest context la formació serà l'element que ens ha de permetre fer aquest canvi. En aquest sentit, cal treballar la motivació dels i les professionals, i facilitar les condicions de treball adequades: baixada sensible de nombre d'alumnat per aula, treball en xarxa amb professionals, temps per a coordinació i reunions, etc.

L'actitud dels docents i dels altres professionals implicats és un element essencial per aconseguir crear valors inclusius a l'escola.

Al llarg dels anys la diversitat de l'alumnat ha anat variant, si fa uns anys l'arribada de població centrava bona part de la formació, ara les situacions derivades del deteriorament familiar per situacions de pobresa suposen nous reptes. El Departament ha de facilitar formació als docents per atendre amb aquestes singularitats, a vegades, difícils de gestionar.

En la formació inicial universitària d'educació infantil i primària dels docents només es tracta l'atenció a la diversitat de forma general. Aquesta formació la considerem insuficient.

Pel que fa als màsters de secundària l'escola inclusiva està pràcticament absent. Sí que es proposen un seguit de didàctiques estandarditzades que serviren per un conjunt de població majoritària, però que no serveixen per atendre la diversitat en sentit més ampli: funcional, de gènere, d'orientació sexual, cultural, religiós, ètnic, lingüístic...

En la formació contínua: Ens trobem amb una gran diversitat de professionals amb formacions molt disperses. L'escola inclusiva requereix un canvi d'enfoc global. Les característiques de la formació haurien de ser:

- Dirigida a totes les persones professionals.
- Definidora d'estratègies d'acompanyament.
- Replantegi l'avaluació.
- Potenciadora de formes democràtiques i flexibles de la gestió de l'aula i del centre.
- Informadora sobre multiplicitat de situacions.
- Amb capacitat d'aprofundir i d'incloure l'assessorament a tercers.

Aquest Decret no contempla, en el seu marc, la medicalització de l'alumnat amb NEE. Considerem que qualsevol alumne pot requerir d'assistència sanitària i parasanitària i, per tant, ha d'existir personal sanitari en tots els centres educatius. A la memòria econòmica s'hauria de concretar. Els i les professionals de l'educació no són sanitaris i per tant tampoc tenen les competències legals per administrar medicaments.

Recursos per al desenvolupament del decret

L'informe de la Direcció General de Pressupostos que acompanya a la documentació del projecte de Decret conclou que els recursos estaran en funció de la disponibilitat pressupostària. Aquesta afirmació ens deixa als sotasignats molt preocupats: som conscients que sense més recursos no podrem avançar cap al model de societat inclusiva en el que creiem les organitzacions del MUCE.

També considerem que en ares de la transparència caldria conèixer, mirant els pressupostos, les quantitats que cada any que es destinen a la inclusivitat. Per això demanem que es consignin de forma diferenciada (partida pressupostària específica) aquestes quantitats.

Recursos infraestructurals

Cal aprofundir la transformació d'espais i d'edificis. Continuen existint barreres a la mobilitat, espais adients de treball per grups reduïts, espai de reunió per famílies i amb altres professionals.

Cal augmentar les dotacions d'atenció especial, i els psicopedagogs als centres ordinaris. També cal millorar els recursos als equips multidisciplinars, com ara els Equips d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP), així com recuperar les seves funcions d'assessorament, innovació i renovació pedagògica.

Caldrà repensar el paper dels centres d'educació especial, en especial si se'ls assigna tasques d'assessorament als centres ordinaris. Això vol dir un augment de personal i formació específica.

Caldrà potenciar recursos dependents d'altres departaments, com ara Benestar social i Sanitat. Alguns exemples els podem trobar amb els Centres de Salut Mental Infants i Juvenils (CSMIJ), hospitals de dia, atenció sanitària per a diabètics i altres situacions, o recursos per a famílies en risc d'exclusió. El mateix podem dir de les universitats en la formació de totes les persones professionals implicades.

Recursos humans i estructurals

El projecte de decret perd la oportunitat d'establir un sistema d'orientació global i integral. A més d'elaborar un nou decret dels serveis educatius, cal que es posi en marxa un únic sistema d'orientació que abasti tota la població i garanteixi el dret a l'educació i la formació al llarg de la vida. Les etapes postobligatòries queden molt debilitades i desateses. Cal garantir els traspassos, els acompanyaments i els recursos per dur-la a terme.

L'adaptació dels centres a una nova estructura i manera de fer més flexible demanarà temps diferents en funció del centre i de la seva població. També serà necessari un acompanyament per part de l'administració. Caldria posar en marxa tots els seus recursos de coordinació, suport i formació així com una excelent planificació del procés.

Aquesta adaptació passa per establir unes ratios més baixes que les actuals. Caldria augmentar la dedicació dels docents en tasques de tutoria a més de l'increment de persones de suport.

Famílies

L'escola inclusiva reclama d'un acompanyament a les famílies. Una feina importantíssima és l'assessorament a la família. Cal preveure l'assessorament de forma coordinada entre la tutoria i els especialistes que hi intervinguin.

També és necessari millorar i aprofundir en la participació de les famílies al sí dels centres educatius no només a través de les AMPAs sinó incorporant la seva col·laboració i suport dins els PEC.

Cal també parar atenció a la convivència amb programes de suport per aconseguir uns centres inclusius, acollidors, segurs on es pugui desenvolupar un sentiment de pertinença a través dels vincles que s'estableixen en la convivència. Cal partir d'un treball diari que incorpori valors com la solidaritat i la col·laboració, la generositat, l'intercanvi entre d'altres. Treballar els vincles és fonamental per poder arribar a aquesta articulació entre famílies i centre.

Administració educativa

L'administració educativa, i en especial la inspecció, també ha de fer un canvi d'enfocament. D'ella esperem que ajudi a avaluar processos i un acompanyament més proper que proporcioni els recursos adients.

Des del 0-3 a la Formació Professional

L'etapa de 0-3 es l'etapa educativa més important per a la detecció d'alumnat amb aquestes necessitats.

Els equips d'assessorament psicopedagògic han d'intervenir en aquesta etapa donant suport als centres en les seves funcions. L'etapa de 0-6 és fonamental en el desenvolupament cognitiu i psicològic, personal i educatiu dels infants, per aquesta raó els esforços han de ser els màxims donat que estem posant les bases per el desenvolupament posterior i per tant estem establint les condicions de partida per al futur d'una nova i educada ciutadania.

La Formació Professional ha estat sempre inclusiva i ha facilitat la inserció laboral però també ha de ser potenciada pel Departament com un tipus de post obligatòria amb estudis molt especialitats i d'un alt nivell de complexitat. Per a l'alumnat amb diversitat funcional s'han de preveure una sortides professionals dignes i adaptades a cada cas.

En aquests moments la oferta per als col·lectius fragilitzats és molt insuficient, d'un any de durada, amb certificats vinculats a qualificacions professionals de nivell 1 -no pas a titulacions- i caldria treballar amb una ràtio de 15 alumnes com a màxim.

Moltes persones necessitaran atenció al llarg de tota la vida. El món laboral també ha de fer les reformes necessàries per poder incloure el màxim de persones. L'educació necessita d'expectativa per orientar-se cap a algunes fites. En aquest sentit, el projecte de decret sembla aturar-se en l'ensenyament obligatori.

EN RESUM:

Rebutgem l'actual proposta de decret :

Una llei d'inclusivitat a Catalunya, en el moment actual requereix un canvi d'enfoc global del sistema educatiu que superi l'etiquetatge d'alumnes i aporti a cadascú segons necessitats. En definitiva complir amb l'equitat. I cal :

- Contemplar a les persones professionals de l'Etapa educativa 0-3, dotant-los de formació, eines i temps per a la coordinació, etc...
- Coordinació interdepartamental, en especial entre les àrees d'educació , salut, benestar i justícia, assignant els recursos necessaris.
- Formació de docents i altres persones professionals de l'educació, tant inicial com contínua que faciliti el canvi de paradigma, dirigida a tots i totes i que replantegi l'avaluació i les pràctiques participatives i democràtiques. Que aproximi a les persones professionals a la realitat dels alumnes i llurs famílies.
- Recursos infraestructurals adequats per als edificis i espais amb millors dotacions, tant a l'ensenyament com en l'atenció sanitària i
- Persones docents i professionals orientades a un sistema global i integral. Contemplant també l'orientació, formació i assistència al llarg de la vida. Això inclou reduir les ràtios i destinar temps per a les tutories i la coordinació entre professionals
- Acompanyament, orientació i ofertes de participació efectiva vers les famílies.
- Una Administració orientada a l'assoliment d'una societat inclusiva i que garanteixi aquest canvi de paradigma.
- Una planificació que prevegi l'atenció al llarg de la vida de les persones i les seves oportunitats laborals a fi efecte que tothom assoleixi la màxima autonomia possible.
- Aquest decret hauria de considerar la diversitat i la necessitat d'inclusió dels professionals als centres educatius i llars d'infants.

Marc Unitari de la Comunitat Educativa (MUCE)

Associació d'Estudiants Progressistes (AEP) - Associació de Joves Estudiants de Catalunya (AJEC) - Associació de Mestres Rosa Sensat (AMRS) - Catalunya Laïca - Federació d'Associacions de Pares d'Alumnes d'Educació Secundària (FAPAES) - Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes de Catalunya (FAPAC) - Federació d'Educació de CCOO - Federació d'Ensenyament de CGT- Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya (FMRPC) - Federació d'Ensenyament FETE-UGT - Front d'Estudiants (FdE) - Sindicat d'Estudiants (SE) - Sindicat d'Estudiants dels Països Catalans (SEPC) - USTEC-STEs (IAC)